

För dig som ska transfundera

Förberedelser

- Kontrollera att patienten är blodgrupperad inom Region Västerbotten.
- Saknas uppgifter i journalen – sök via Interinfo i SYSteam Cross.
- Om patienten inte är blodgrupperad med personnummer eller reservnummer, tag ny blodgruppering enligt provtagningsanvisning, se även dokument Transfusionsmedicinsk provtagning.
- Är det akut – begär blodgruppering med akutsvar *eller* akutblod, se dokument Akutblod!

Ordination

Transfusion ordinerar av läkare och ordinationen ska dokumenteras.

Beställning av blodkomponenter

Kan göras på olika sätt:

- Elektroniskt via Interinfo i SYSteam Cross om giltig BAS-test finns.
- På senaste beställningssedel eller på blodgrupperingsremiss UL 211. Om giltig BAS-test saknas, skicka med prov för detta.
- Via telefon.

Beställning via Interinfo bör användas för alla icke-akuta beställningar då giltigt BAS-test finns.

Provtagningsrutinerna ska av säkerhetsskäl organiseras så att prov för blodgruppsbestämning och prov för BAS-test alternativt MG-test tas vid två separata tillfällen. Undantag kan göras i akuta fall och för barn under 4 månaders ålder. För mer information om BAS/MG-test se dokument Förenlighetsprovning, BAS/MG-test.

Erythrocyter

Är BAS-test tillämpligt?

Ja, för den patient som saknar irreguljära erythrocytantikroppar enligt blodbeställningssedeln, men inte för den patient som har irreguljära erythrocytantikroppar eller är DAT-positiv.

- **BAS-test tillämpligt:**
Tag prov för BAS-test enligt provtagningsanvisningar, ange önskat antal erythrocytenheter på blodbeställningen och önskat klockslag.

- **BAS-test ej tillämpbar, MG-test krävs:**
Tag prov för MG-test enligt provtagningsanvisningar samt ange önskat antal erytrocytenheter på blodbeställningen och önskat klockslag.
OBS! Beräkna att det tar längre tid att reservera blod om MG-test ska utföras än om BAS-test är giltigt.

Plasma och trombocyter

Vid beställning av plasma och trombocyter behöver ej prov för BAS-test eller MG-test tas.

Hämtning av blodkomponenter

Säker identitet

Den som hämtar blodkomponent skall ha med sig och kontrollera uppgift om personnummer/reservnummer och namn på patienten samt veta vilken typ av komponent som skall hämtas. Detta gäller även vid hämtning vid rörpost. För patientsäkerhet krävs identitetskontroll både vid hämtning och före transfusion. Undantag, se Akutblod.

Med varje blodenhet medföljer ett transfusionsdokument som kopplar samman blodenhetens identitet (tappningsnummer + komponentkod) med patientens ID.

Transport

Vid hämtning av blodkomponent bör transportväska, särskilt avsedd för ändamålet, användas. Om den hämtande inte har tillgång till en sådan används särskilda plastpåsar för transport. Blodkomponenter får ej förvaras i plastpåsar efter transport. Plastpåsar skall ej återanvändas.

Reservationstid framgår av transfusionsdokumentet.

Förvaring före transfusion

Transfusion av ***erytrocyter/plasma*** bör påbörjas inom 30 minuter från att de hämtats från blodcentralen eller tagits ur blodkyl.

Godkända blodkylar för förvaring av reserverade erytrocyter/plasma finns på vissa avdelningar. Det är viktigt att blodenheter som förvarats där återlämnas till blodcentralen om reservationstiden utgått och enheterna ej använts.

Trombocyter förvaras under vaggning på blodcentralen och bör hämtas i direkt anslutning till transfusion.

Trombocyter får aldrig utsättas för kyla!

OBS! Reservationstid är inte detsamma som hållbarhetstid!

Transfusion

Använd transfusionsaggregat enligt fastställd rutin på avdelningen.

Transfusion kan ges utan förvärmning av blod. Koppla till blodvärmare när så har ordinerats. Följ instruktionerna för blodvärmaren. Kontrollera blodvärmaren med avseende på inställning och funktion så att överhettning inte riskeras.

Transfusionstiden får inte överstiga 4 timmar från det att transfusionsaggregatet kopplats till blodenheten.

Läkare eller sjuksköterska ansvarar för transfusionen.

Den som påbörjar en transfusion ska kontrollera att:

- Patientuppgifterna på blodenhetens medföljande transfusionsdokument överensstämmer med patientens styrkta identitetsuppgifter.
- Transfusionsdokumentets uppgifter om tappningsnummer överensstämmer med blodenhetens etikettuppgifter.
- Blodenhetens uppgifter om blodkomponenten och dess särskilda egenskaper stämmer överens med ordinationen.
- Blodenhetens blodgrupp är förenlig med blodmottagarens.
När blodenhet med förenlig, men ej identisk, blodgrupp har lämnats ut är detta angivet på transfusionsdokumentet, se även Förenlighetsprincip nedan.
- Förenlighetsprövningen för erytrocytenheten är godkänd.
- Hållbarhetstiden för blodenheten inte har överskridits.
- Hemolys, missfärgning, grumlighet, läckage eller koagel inte förekommer.
- Reservationstiden för blodenheten inte har överskridits.

När enheten har anslutits till patienten ska ansvarig:

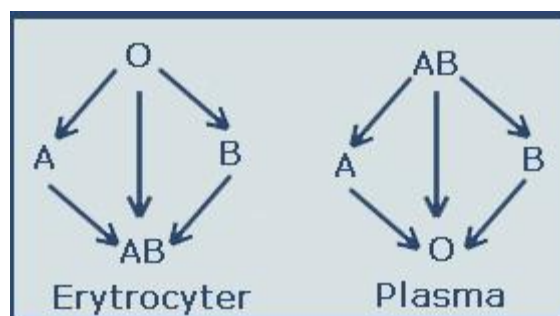
Dokumentera/Rapportera

- Tag journaletiketten från påsen och fäst den på avsedd plats på transfusionsdokumentet.
- Notera datum, tidpunkt och signatur för transfusionsstart.
- Notera datum, tidpunkt och signatur för transfusionslut.
- Arkivera transfusionsdokumentet i patientens journal (i pappersform alt. scannad).
- Åtterrapporera transfusionen till Blodcentralen. Ska göras i nära anslutning till transfusionen, se dokument Spårbarhet – åiterrapportering.

Övervaka

- Följa av läkare ordinerad transfusionshastighet.
- Observera patienten under transfusionen och den närmaste tiden efter.
- lämna ett par ml blod kvar i påsen efter avslutad transfusion.
- Spara blodenheten minst 2 timmar för utredning vid eventuell akut transfusionsreaktion.

Förenlighetsprincip

Av blodenhetens transfusionsdokument framgår att vald blodgrupp är förenlig mellan blodenhet och patient i de fall utvald blodgrupp avviker från patientens egen.
Är ABO-grupp förenlig men ej identisk finns texten: "Förenlig ABO grupp".
Är RhD-grupp förenlig men ej identisk finns texten:
"Avvikande RhD grupp, godkännes tillfälligt".

Trombocytenheter kan ges både enligt erythrocyt- och plasmaprincipen.

Eftersom plasma är erythrocytfri behöver hänsyn ej tas till RhD. Då anges:
"Ingen hänsyn behöver tas till RhD grupp"

För mer information om blodgrupper, se dokument Blodgrupper.

Ej använda blodenheter

Blodkomponenter som återlämnas till blodcentralen får återföras till blodbanken och lämnas ut för transfusion igen om hållbarhetsdatum inte överskridits, påsportar är intakta samt om de har hanterats, förvarats och transporterats på ett sådant sätt att kvaliteten bibehållits.

Erythrocyt/plasmaenheter som inte skall användas återlämnas omgående till Blodcentralen dock senast 30 min efter att de hämtats. Dessa blodenheter kan då återgå till blodlagret.

Har blodenheter förvarats längre tid i rumstemperatur ange hur länge och återlämna dem till blodcentralen.

Trombocytenheter får aldrig förvaras i kyla eftersom trombocyterna då snabbt förbrukas efter transfusion. Enheten skall snarast återlämnas till blodcentralen om den inte behövs till den patient den är avsedd för.

Även skadade eller på annat sätt förstörda blodenheter återlämnas till Blodcentralen.

Det är viktigt för spårbarhet (t.ex i samband med smittspårning) att blodcentralen alltid erhåller information om blodenhet inte är given till den avsedda patienten.